

Beslutad av
Ulrika Lindén
Dokumentägare
Mathias Westrell
Gäller fr.o.m.
2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation	Nr
Rättsavdelningen	2/18/TSM
Beslutsdatum	Dnr
2018-06-21	840-14104-18/121
Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM	

Konkursförvaltarkretsen

Kronofogdemyndigheten (Kronofogden) redogör i detta dokument för de kvalifikationskrav som ställs på konkursförvaltare och deras kontorsorganisationer. Ställningstagandet redogör också för Kronofogdens inställning till frågor som rör konkursförvaltarkretsens storlek och utveckling över tiden.

- Till konkursförvaltare ska endast utses särskilt kvalificerade personer särskilt inriktade på affärsjuridik och konkursförvaltning. En konkursförvaltare ska ha sådana kunskaper, erfarenheter och personliga egenskaper som gör denne lämplig för konkursförvaltaruppdrag. Någon övre åldersgräns för förordnande som konkursförvaltare uppställs inte.
- En konkursförvaltare ska förfoga direkt över en väl utvecklad kontorsorganisation, lämpad för konkursförvaltning. Anlitandet av sakkunniga biträden för sedvanliga förvaltningsåtgärder får inte vara motiverat utifrån att förvaltaren saknar sådan kompetens inom den egna kontorsorganisationen. Den som arbetar som ensam obeståndsjurist i en organisation bör i längden inte godtas som konkursförvaltare.
- En person som uppfyller kraven i detta ställningstagande ska inte nekas att ingå i konkursförvaltarkretsen. Kronofogden kan godta förslag på konkursförvaltare, även om denne inte är uppförd på tingsrättens administrativa lista över konkursförvaltare.
- En konkursförvaltare är skyldig att bibehålla sin och sin organisations kompetens. Kronofogden ska motsätta sig nya förordnanden för förvaltare som inte längre bedöms uppfylla kvalifikationskraven.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rättschef. I den slutliga handläggningen har även deltagit funktionsansvariga Christina Sundblad, verksjuristen Mathias Westrell samt verksamhetsutvecklaren Jörgen Tesch (föredragande).

Ulrika Lindén
rättschef

Rättslig promemoria**Innehåll**

1	Inledning	1
2	Vilka kan utses till konkursförvaltare?.....	2
2.1	Rättslig reglering	2
2.2	Kronofogdens bedömning	4
2.3	Kandidaten ska styrka sin lämplighet som konkursförvaltare.....	7
3	Konkursförvaltares kontorsorganisation	7
3.1	Rättsliga utgångspunkter	7
3.2	Kronofogdens bedömning	7
3.3	Anlitande av sakkunnigt biträde	8
3.4	Ersättare för förvaltaren.....	9
4	Konkursförvaltare ska bibehålla kompetens och organisation	9
5	Konkursförvaltare efter uppnådd pensionsålder.....	9
6	Den begränsade kretsen.....	11
6.1	Bakgrund	11
6.2	Rättslig reglering	12
6.3	Kronofogdens bedömning	13

1 Inledning

Konkursförvaltaren är den centrala aktören i konkursförfarandet. Uppdraget är personligt och förvaltaren fattar självständigt beslut i frågor som rör konkursboet. Konkurslagens reglering av kraven på de personer som kan komma ifråga för konkursförvaltaruppdrag är allmänt hållna.

Tingsrätten ska höra Kronofogden i dess egenskap av tillsynsmyndighet i konkurser innan konkursförvaltare förordnas.^{1 2}

¹ 7 kap. 3 § första stycket konkurslagen.

² Angående hörandefrågorna – jämför Kronofogdemyndighetens ställningstagande - Hörande enligt 7 kap. 3 § konkurslagen (4/16/TSM).

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

Förfarandet för att bli konkursförvaltare är inte reglerat i lag. Något system med formell auktorisation av konkursförvaltare finns inte. Respektive konkursdomstol har en lista över de personer som regelbundet får konkursförvaltaruppdrag i domsagan. Listade personer utgör den lokala konkursförvaltarkretsen.

Den som vill bli upptagen i konkursförvaltarkretsen ger in en begäran till den tingsrätt inom vars område kandidaten är verksam.³ Kronofogden ger in ett yttrande till domstolen om sökandens lämplighet att vara konkursförvaltare.

Vissa tingsrätter fattar formella beslut om att uppta en person på konkursförvaltarlistan, men utan överklagandehänvisning.⁴ Andra tingsrätter kompletterar sin lista formlost. Frågan om ett sådant beslut är möjligt att överklaga har inte prövats. Beslutet att utse en viss förvaltare i en enskild konkurs är däremot uttryckligen överklagbart och klagorätt tillkommer bland andra Kronofogdens konkurstillsyn.⁵

Syftet med ställningstagandet om konkursförvaltarkretsen är att skapa enhetliga bedömningar i frågor om konkursförvaltares kompetens, kvalifikation och kontorsorganisation.

Ställningstagandet omfattar även frågor om konkursförvaltarkretsens storlek och utveckling *över tiden*.

2 Vilka kan utses till konkursförvaltare?

2.1 Rättslig reglering

2.1.1 Lag och förarbeten

Enligt 7 kap. 1 § första stycket konkurslagen (KL) ska en konkursförvaltare ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver samt även i övrigt vara lämplig för uppdraget.

³ Angående förfarandefrågorna - jämför Handledning - Ny förvaltare (dnr. 831 10215-15/121).

⁴ Någon tingsrätt har förklarat beslutet vara överklagbart och har i överklagandehänvisningen angivit att överklagandet ska ställas till Domstolsverket. I något annat sammanhang har en hänvisning gjorts till 21-22 §§ förvaltningslagen (1986:223) som grund för överklagande.

⁵ 16 kap. 8 § 1 st. 1 punkten konkurslagen.

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

Förarbetena till 1979 års ändringar i den då gällande konkurslagen lämnar viss ledning om vem som kan komma ifråga för uppdrag som konkursförvaltare.⁶ Till konkursförvaltare skulle endast utses personer specialiserade på konkursförvaltning. Departementschefen underströk att det var utvecklingen i näringslivet och samhället i övrigt som gjorde att stora krav måste ställas på en konkursförvaltare. Förvaltare borde därför som regel sökas bland personer som i sin verksamhet var särskilt inriktade på affärsjuridiska frågor. Allmänpraktiserande jurister skulle däremot normalt sett inte förordnas i en ordinär konkurs.

I lagstiftningsärendet framhölls vidare att förvaltaruppdragen borde koncentreras till en ganska begränsad krets av personer, företrädesvis advokater som specialiserat sig på konkursförvaltning, men att även andra - t ex ledande tjänstemän hos Sveriges Ackordscentral - skulle kunna förordnas. Departementschefen sade sig vara medveten om att kraven kunde leda till att det inte alltid var möjligt att söka konkursförvaltare på den ort där konkursen skulle komma att handläggas, men att de ökade kostnader (för t ex resor) som kunde bli en följd av det fick anses väga lätt i jämförelse med de vinster som handläggningen av en specialist medför.

Något uttryckligt krav på att förvaltaren skulle vara lagfaren togs inte in i konkurslagen, men departementschefen menade att det endast i undantagsfall skulle kunna vara aktuellt att anlita andra personer för konkursförvaltaruppdrag.

Förarbetena till 1979 års reform lämnar mer preciserade anvisningar om kvalifikationskraven för en konkursförvaltare. En konkursförvaltare bör ha företagsekonomiska insikter, kunskaper om bokföring och redovisning samt även ha tillräckliga insikter i straffrätt för att kunna genomföra de brottsefterforskande åtgärder som aktualiseras i de flesta konkurser. Dessutom måste en förvaltare kunna hantera arbetsrättsliga och arbetsmarknadspolitiska frågor.⁷

Någon ändring i sak av kvalifikationskraven var inte avsedd vid tillkomsten av den nya konkurslagen 1988.⁸ Specialmotiveringen till bestämmelsen i 7 kap. 1 § KL hänvisar till uttalandena från 1979, genom att betona att endast ett mindre antal specialiserade personer ska komma ifråga för konkursförvaltaruppdrag.⁹

2.1.2 *Praxis*

Högsta domstolen slog i NJA 2007 s. 471 fast att uppdragen som konkursförvaltare ska förbehållas en begränsad krets av särskilt kvalificerade personer inriktade på affärsjuridiska frågor. Högsta domstolen framhöll också att Kronofogden ska verka för att det långsiktiga behovet av kvalificerade förvaltare blir tillgodosett.

⁶ Prop. 1978/79:105 s. 156 ff.

⁷ Prop. 1978/79:105 s. 156 ff.

⁸ Prop. 1986/87:90 s. 109.

⁹ Prop. 1986/87:90 s. 255.

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

Högsta domstolen konstaterade att två hänsyn står mot varandra, å ena sidan att det måste upprätthållas en kår av förvaltare som förses med uppdrag så att de kan bevara sin kompetens, å andra sidan att kåren måste förnyas successivt och att det finns ett visst konkurrenstryck så att standarden inte sjunker.¹⁰

Högsta domstolen betonade även att de administrativa listor över konkursförvaltare som hålls på respektive tingsrätt inte har någon annan rättslig betydelse än att konkursdomstolen inte behöver bereda tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig i ett enskilt fall där rätten till konkursförvaltare utser en person som är upptagen på listan.

2.1.3 *Slutsatser*

Av gällande rätt kan följande slutsatser dras:

- Det krävs specialistkunskap för att få förordnande som konkursförvaltare (specialistkravet).
- Förvaltaruppdragen ska vara förbehållna en ganska begränsad grupp av personer (förvaltarkretsen).
- Det ska finnas ett konkurrenstryck så att förvaltarkåren successivt förnyas.

2.2 **Kronofogdens bedömning**

2.2.1 *Inledning*

Till konkursförvaltare ska utses särskilt kvalificerade personer specialiserade på konkursförvaltning. Endast den som sedan en längre tid har varit särskilt inriktad på affärsjuridik i allmänhet - och konkurshantering i synnerhet - kan komma ifråga för konkursförvaltaruppdrag. I praktiken bör företrädesvis advokater som specialiserat sig på konkursförvaltning och jurister på Ackordscentralen förordnas.

De närmare kraven på en konkursförvaltares kontorsorganisation kommer att utvecklas i avsnitt 3.

2.2.2 *Specialistkravet i praktiken*

Nedan utvecklas Kronofogdens bedömning av konkurslagens krav på konkursförvaltarna, vid prövning av lämplighet som konkursförvaltare.¹¹

¹⁰ Högsta domstolen har även i NJA 1998 s. 685 och NJA 1999 s. 665 betonat kvalifikationskraven såsom de redovisas i förarbetena.

¹¹ 7 kap. 1 § första stycket konkurslagen.

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

Kunskap (insikt)

- Mycket goda teoretiska kunskaper inom de rättsområden som är vanligt förekommande vid konkurshantering; obeståndsrätt, avtalsrätt, fordringsrätt, associationsrätt, arbetsrätt och fastighetsrätt.
- Goda teoretiska kunskaper om sådana straffrättsliga frågor som kan aktualiseras vid konkurs.¹²
- Mycket goda företagsekonomiska insikter samt goda teoretiska kunskaper om sådan ekonomihantering (bokföring och redovisning) som normalt sett förekommer i näringsverksamhet i allmänhet och vid konkurs i synnerhet.
- God förståelse för konkurslagens jävsbestämmelser, innefattande den därmed sammanhängande underrättseskyldigheten i 7 kap. 1 § sista stycket konkurslagen.

Erfarenhet

- En inte obetydlig erfarenhet av att självständigt handlägga affärsjuridiska ärenden under eget personligt ansvar, t ex i egenskap av advokat.
- Erfarenhet av rättstvister - i och utanför domstol - och i synnerhet tvister med affärsjuridiska inslag.
- Betydande erfarenhet av personal- och lönegarantifrågor.
- Betydande praktisk erfarenhet av den typ av frågor som är vanligt förekommande inom ramen för konkurshantering;
 - fortsatt drift av gäldenärens rörelse i konkursboets regi
 - rörelseöverlåtelser
 - fastighetsförsäljningar
 - lokalhyresfrågor
 - entreprenadrättsliga frågor
 - arbetsrättsliga frågor
 - sakrättsliga frågor
 - återvinningsbara transaktioner
 - transaktioner angripbara enligt aktiebolagslagen och motsvarande associationsrättslig lagstiftning

¹² 7 kap. 16 § första stycket konkurslagen.

Beslutad av
Ulrika Lindén
 Dokumentägare
Mathias Westrell
 Gäller fr.o.m.
 2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation	Nr
Rättsavdelningen	2/18/TSM
Beslutsdatum	Dnr
2018-06-11	840-14374-18/121
Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM	

- miljöfrågor
- frågor rörande ekonomisk brottslighet och näringsförbud
- Erfarenhet av sådan ekonomihantering (bokföring och redovisning) som normalt sett förekommer i näringsverksamhet i allmänhet och vid konkurs i synnerhet.

Personlig lämplighet

- En väl utvecklad förmåga att uttrycka sig i tal och skrift samt att etablera och bibehålla fungerande relationer med konkursens samtliga intressenter.
- En väl utvecklad förmåga att göra affärsmissiga bedömningar.
- Förmåga att självständigt kalkylera risker, fatta beslut och finna konstruktiva lösningar.
- Förmåga att stå emot påtryckningar från olika intressenter i en konkurs samt ett engagemang för att agera i frågor som rör misstänkt ekonomisk brottslighet.
- Ha ett välstrukturerat och kostnadseffektivt arbetssätt med en god kontroll över sin arbetssituation.

2.2.3 Närmare om specialistkravet

De ovannämnda kriterierna är inte alternativa, så att avsaknaden av eller brister i *en* del kan uppvägas av andra mer djupgående kvalifikationer i en annan del. Den som vill verka som konkursförvaltare måste uppfylla samtliga krav.

Endast den som regelbundet haft egna personliga uppdrag i sin yrkesutövning kan komma ifråga för förvaltaruppdrag. Uppdraget är personligt och förvaltaren har både en rätt och en skyldighet att självständigt fatta beslut i konkursboets samtliga angelägenheter. Det är inte lämpligt att ett konkursförvaltaruppdrag är det första uppdraget under eget personligt ansvar.

En specialist inom det obeståndsrättsliga området kan inte samtidigt vara rättslig generalist. Det innebär att allmänpraktiserande jurister inte uppfyller specialistkravet. Den som har för avsikt att vara konkursförvaltare måste regelbundet i betydande omfattning handlägga affärsjuridiska uppdrag för att få kunskap och praktisk erfarenhet av frågeställningar som är relevanta för konkursförvaltning. Att någon utöver det i viss utsträckning även åtar sig uppdrag inom andra rättsområden diskvalificerar inte denne från konkursförvaltaruppdrag.

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

Vid bedömningen av erfarenhetskravet måste en individuell prövning av den enskilde kandidaten göras. Den tid det tar att få tillräcklig erfarenhet för att vara lämplig för egna förordnanden beror framförallt på det antal och den typ av förvaltaruppdrag någon varit involverad i. Tidigare yrkeserfarenhet och andra omständigheter påverkar också bedömningen.

2.3 Kandidaten ska styrka sin lämplighet som konkursförvaltare

Det är förvaltarkandidaten som ska styrka att kvalifikationskraven är uppfyllda och därmed lämpligheten som konkursförvaltare. Den som under några år regelbundet jobbat med konkurshandläggning och som har ambitionen att i framtiden få egna förordnanden kan meddela denna till Kronofogden genom en intresseanmälan till det lokala tillsynskontoret.¹³ På så vis får Kronofogden ett gott underlag för det yttrande som ska sändas till tingsrätten när kandidaten begär att få ingå i förvaltarkretsen.

3 Konkursförvaltares kontorsorganisation

3.1 Rättsliga utgångspunkter

Enligt förarbetena till 1979 års förändringar i konkurslagen ska en konkursförvaltare förfoga över en väl utvecklad kontorsorganisation med resurser för bokföring och redovisning. Detta ansågs vara särskilt viktigt i sådana företagskonkurser, där rörelsen under en tid skulle drivas vidare i konkursboets regi.¹⁴

3.2 Kronofogdens bedömning

Konkursförvaltaren ska ha tillgång till en permanent kontorsorganisation för att kunna prioritera vad den ska ägna sig åt. Särskilt viktigt är det i samband med konkurser med pågående verksamhet och ett flertal anställda, då konkursförvaltaren skyndsamt måste planera och organisera en drift i konkursboets regi samt hantera brådskande personalfrågor. Konkursförvaltningen måste kunna förlita sig på att de som biträder i konkursen är lojala med anvisningar och direktiv som förvaltaren lämnar.¹⁵

Förvaltaren anförtros en konkurs i egenskap av specialist. Med en direkt tillgång till en egen kontorsorganisation kan en konkurs hanteras på ett kompetent, ration-

¹³ Angående förfarandefrågorna - jämför Handledning - Ny förvaltare (dnr. 831 831 10215-15/121).

¹⁴ Prop. 1978/79:105 s. 156 ff.

¹⁵ Arbetsdomstolen har i sin rättspraxis slagit fast att en arbetstagares lojalitetsplikt ingår som ett led i anställningsavtalet som sådant, oavsett om plikten uttryckligen omnämnts i avtalet eller inte.

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

ellt och kostnadseffektivt sätt. Möjligheterna till en medveten och långsiktig kompetensuppbyggnad av organisationen blir också större om förvaltaren direkt förfogar över sin kontorsorganisation än om utomstående personer anlitas.

För att uppfylla organisationskravet är det inte tillräckligt att förvaltaren hänvisar till en krets av konsulter eller liknande som kan ianspråkta för allehanda konkursgöromål. Kronofogdens uppfattning är att en förvaltare måste förfoga direkt över en kontorsorganisation lämpad för konkursförvaltning.

För att uppfylla organisationskravet måste förvaltaren med stöd av sin organisation kunna hantera en normalstor konkurs med sedvanliga förvaltningsåtgärder, såsom avveckling av olika egendomstyper, genomförandet av en konkursutredning samt personalhantering även innefattande lönegarantihandläggning. Fortsatt drift av gäldenärens rörelse i konkursboets regi måste kunna hanteras. Förvaltarens organisation ska också omfatta kvalificerad personal för bokföring och redovisning.

Kravet på en egen kontorsorganisation innebär inte att den ska kunna hantera även de allra största konkurserna, eller konkurser av atypisk karaktär, utan att behöva anlita utomstående personer för att bistå den egna organisationen i förvaltningen.

3.3 Anlitande av sakkunnigt biträde

Enligt 7 kap. 11 § KL får förvaltaren anlita sakkunnigt biträde för viss förvaltningsåtgärd, om denne tycker att det är nödvändigt.

Biträde får anlitas för ”viss” förvaltningsåtgärd, inte för att hantera stora delar av konkursen. Kompetens att utföra förekommande förvaltningsåtgärder ska finnas inom en väl utvecklad förvaltarorganisation.

Kostnadsskäl kan i vissa fall motivera att sakkunnigt biträde utses för viss åtgärd, typiskt sett för försäljnings- eller auktionsuppdrag. Förvaltaren ska dock inte som ett alternativ till att hålla en väl utvecklad kontorsorganisation anlita sakkunniga biträden för sedvanliga förvaltningsåtgärder.¹⁶

Anlitandet av ett sakkunnigt biträde ska normalt sett föregås av ett hörande med Kronofogdens konkurstillsyn enligt 7 kap. 10 § KL.¹⁷

¹⁶ Prop. 1978/79:105 s. 162 f, och Tidskriften Advokaten 8/2001, s. 24.

¹⁷ Palmér och Savin, Konkurslagen En kommentar, kommentaren till 7 kap. 11 §.

3.4 Ersättare för förvaltaren

En förvaltarbyrå bör inom sig uppta minst två personer som regelbundet erhåller konkursförvaltaruppdrag. Dessa personer bör inte ha sin verksamhet alltför långt från varandra. Det är inte godtagbart att en förvaltare saknar ersättare vid sjukdom eller längre ledigheter. Förvaltaren måste ha kvalificerade medarbetare som jämsides kan utföra brådskande göromål och på förvaltarens uppdrag ta hand om specifika förvaltningsåtgärder eller utreda svårare rättsfrågor.

Den som arbetar som ensam obeståndsjurist i en organisation bör i längden inte godtas som förvaltare.

4 Konkursförvaltare ska bibehålla kompetens och organisation

Konkursförvaltarens kvalifikationskrav bedöms i samband med upptagandet i kretsen, men också fortlöpande vid varje nytt förordnande. Kompetens och erfarenhet måste upprätthållas både via fortbildning och genom konkursförvaltning av varierande omfattning och komplexitet. Ansvaret åvilar varje konkursförvaltare.¹⁸

Även hantering av andra typer av uppdrag inom andra relevanta rättsområden är viktiga för att upprätthålla kompetens och erfarenhet lämpad för konkursförvaltaruppdrag.

Konkurstillsynen upprätthåller en fortlöpande dialog med förvaltarna i dessa frågor. De förvaltare som under en period endast handlagt ett mindre antal konkurser av begränsad komplexitet ska uppmärksammas på frågan om hur specialistkravet kan upprätthållas. Detsamma gäller de förvaltare som inte längre kan anses förfoga över en ändamålsenlig kontorsorganisation eller som ensam obeståndsjurist.

Kronofogden kommer att motsätta sig nya förordnanden för den förvaltare som inte längre bedöms uppfylla specialistkravet.

5 Konkursförvaltare efter uppnådd pensionsålder

Enligt konkurslagens förarbeten ska den som har uppnått pensionsåldern endast i undantagsfall förordnas till konkursförvaltare.¹⁹

Det finns numera ett uttryckligt förbud mot åldersdiskriminering, som bygger på EU-rätten och innebär att äldre regler som strider mot förbudet inte kan tillämpas.

¹⁸ Advokatsamfundet föreskriver att en advokat varje år ska genomgå minst 18 timmars vidareutbildning.

¹⁹ Prop. 1978/79:105 s. 159.

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

Det är förbjudet att diskriminera någon på grund av ålder när det handlar om behörighet, legitimation, auktorisation, registrering, godkännande eller liknande som behövs eller kan ha betydelse för att någon ska kunna utöva ett visst yrke.²⁰

Högsta domstolen har gjort generella uttalanden om att alla som uppfyller konkurslagens krav på specialistkompetens kan förordnas som förvaltare i en specifik konkurs.²¹ Det är den individuella kompetensen hos en person som är avgörande, inte formella kriterier som t. ex. någons ålder. Hovrätten över Skåne och Blekinge har också konstaterat att bedömningen av förvaltares lämplighet bör göras individuellt och inte utifrån förutbestämda ålderskriterier.²²

Samma bedömningsgrunder ska därför tillämpas på alla som vill komma ifråga för konkursförvaltaruppdrag oavsett ålder.

6 Den begränsade kretsen

6.1 Bakgrund

Den lokala konkursförvaltarkretsen utgörs av de personer som finns upptagna på de administrativa listor som hålls på varje tingsrätt.

Förvaltarlistor som finns på domstolar saknar rättslig relevans, och personer utanför listorna kan utses till förvaltare i en konkurs om de anses lämpliga för uppdraget. Listorna fyller en viktig praktisk funktion. Personerna på listorna har i normalfallet av både konkurstillsyn och tingsrätt tidigare bedömts uppfylla kvalifikationskraven.²³ De som ingår i konkursförvaltarkretsen kan normalt sett utan närmare kontroller regelbundet förordnas till konkursförvaltare. Därmed inte sagt att de är lämpliga att utses till konkursförvaltare i varje enskild konkurs, eftersom den tilltänkte förvaltaren även ska vara lämplig utifrån de särskilda förhållandena i den enskilda konkursen.²⁴

I olika sammanhang har det anförts skäl för att förvaltarkretsen antalsmässigt borde anpassas till den rådande mängden konkurser.

²⁰ 2 kap. 10 § första stycket 2 diskrimineringslagen (2008:567).

²¹ NJA 1981 s. 764.

²² Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut 1998-06-24, Ö 878-98.

²³ Förfarandefrågorna beskrivs i Handledning - Ny förvaltare (dnr 831 10215-15/121).

²⁴ Om utseende av konkursförvaltare i en enskild konkurs jämför Kronofogdemyndighetens ställningstagande - Hörande enligt 7 kap. 3 § konkurslagen (4/16/TSM).

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

6.2 Rättslig reglering

Uppdragen som konkursförvaltare ska förbehållas en ganska begränsad krets av särskilt kvalificerade personer inriktade på konkursförvaltning.²⁵ Högsta domstolen angav i avgörandet från 2007 att syftet med begränsningen var att upprätthålla en kår av kompetenta konkursförvaltare och att Kronofogden ska verka för att det långsiktiga behovet av kvalificerade konkursförvaltare tillgodoses.

Högsta domstolen har prövat frågan om att upphäva ett förordnande av en konkursförvaltare som inte fanns upptagen på listan.²⁶ Högsta domstolen upphävde inte förordnandet. Förarbetsuttalandena²⁷ borde enligt Högsta domstolen inte tolkas så att lagstiftaren eftersträvat en koncentration av förvaltaruppdragen utöver vad som följer av de kvalifikationskrav som konkurslagen uppställer. En sådan tolkning stöds inte heller av lagtexten. Det ansågs inte önskvärt att specialiseringen drevs så långt att konkursförvaltning huvudsakligen kom att skötas av personer som praktiskt taget uteslutande ägnade sig åt sådan verksamhet. Det skulle snarast vara en fördel om de som anlitas för förvaltaruppdrag också hade möjlighet att ägna sig åt annan affärsjuridik och ekonomisk förvaltning. Högsta domstolen påpekade slutligen att en stark koncentration av uppdragen kunde försvåra nyrekryteringen av konkursförvaltare.

Högsta domstolen har i ett senare mål prövat ett skadeståndskrav från en konkursförvaltare, som strukits från listan och inte heller i övrigt var aktuell för nya förordnanden som konkursförvaltare.²⁸ Högsta domstolen förklarade att tingsrättens och Kronofogdens ställningstagande avsåg myndighetsutövning och var felaktigt eftersom ett generellt beslut av det slaget strider mot konkurslagens innebörd. Frågan om utseende av förvaltare ska avgöras särskilt i varje enskild konkurs. Bedömningen var dock sakligt befogad ersättningsyrkandet avlogs.

JK har kritiserat Kronofogden för att ha begränsat konkursförvaltarens krets genom att förklara att ett större antal förvaltare inte längre skulle tillstyrkas i samband med höranden enligt 7 kap. 3 § KL när antalet konkurser kraftigt minskat. JK menade att en strykning från listan inte innebär att personen skulle vara utesluten från att få förvaltaruppdrag så länge personen ifråga uppfyllde konkurslagens kvalifikationskrav. JK poängterade också att varken lagtext eller förarbeten gav Kronofogdens konkurstillsyn befogenhet att värdera lämpliga förvaltare.

Näringsfrihetsombudsmannen (NO) har uttalat att antalet aktörer på en marknad inte bör styras av en administrativ lista, om inte alla de som är kvalificerade är

²⁵ Prop. 1978/79:105 s. 156 ff och NJA 2007 s. 471.

²⁶ NJA 1981 s. 764.

²⁷ 1978/79:105 s. 157

²⁸ NJA 2001 nt A 3.

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

upptagna på listorna.²⁹ Såvitt avser konkursförvaltarlistorna menade NO att listorna riskerar att utgöra ett hinder mot etablering av nya konkursförvaltare. Personer utanför listorna får svårt att få uppdrag och de som finns på listorna skyddas mot konkurrens. NO framhöll slutligen att dylika listor kan fylla en viktig funktion, genom att borga för att de på listorna upptagna personerna har vissa kvalifikationer.

6.3 Kronofogdens bedömning

Förarbetena är tydliga med att förvaltaruppdragen ska koncentreras till en ganska begränsad krets - specialister på konkursförvaltning - företrädesvis advokater och ledande tjänstemän på Ackordscentralen. Någon annan begränsning av kretsen, t ex antalsmässig, anges inte.

Kronofogdens bedömning är att konkursförvaltarkretsen ska begränsas genom kraven på specialisering. Endast de personer som uppfyller specialistkravet och har en kontorsorganisation lämplig för konkursförvaltning ska få uppdrag som konkursförvaltare. En sådan person ska inte heller nekas inträde i kretsen på andra grunder - t ex med hänvisning till att kretsen redan upptar ett visst antal förvaltare.

Frågan om någon är lämplig för ett *enskilt* förvaltaruppdrag måste alltid prövas i samband med hörandet enligt 7 kap. 3 § KL.

Tingsrätternas konkursförvaltarlistor saknar annan betydelse än att utgöra ett administrativt hjälpmedel. Andra personer kan, utan att vara upptagna på listorna, förordnas till förvaltare under förutsättning att de uppfyller konkurslagens krav. Det saknas lagstöd för att vägra någon med nödvändiga kvalifikationer uppdrag som konkursförvaltare. De grundläggande kraven på saklighet och likabehandling hindrar omotiverade skillnader i bedömningen av personer, t ex så att någon behandlas mer fördelaktigt endast för att denne, till skillnad från någon annan, finns upptagen på en administrativ lista.³⁰

Att utan sakliga grunder verka för att enskilda näringsutövare nekas uppdrag inom en viss bransch innebär också att konkurrensen snedvrids.

En begränsning av antalet förvaltare i kretsen för att tillförsäkra dessa ett visst antal konkurser fungerar dåligt. I de flesta regioner fördelas nämligen de substansmässigt största konkurserna utifrån förvaltarförslag från gäldenär eller borgenär. Dessa förslag accepteras normalt av både konkurstillsynen som av tingsrätterna.

²⁹ Näringsfrihetsombudsmannens (numera Konkurrensverket) beslut 1992-06-25.

³⁰ 1 kap. 9 § regeringsformen och Justitieombudsmannens beslut den 24 januari 2017 (Dnr. 7527-2015).

Beslutad av

Ulrika Lindén

Dokumentägare

Mathias Westrell

Gäller fr.o.m.

2018-06-21

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation

Rättsavdelningen

Beslutsdatum

2018-06-11

Ersätter Ställningstagande 8/09/TSM

Nr

2/18/TSM

Dnr

840-14374-18/121

En invändning mot ett personförslag utifrån att alla förvaltare inom ett visst område ska ha ungefär lika många konkurser är knappast beaktansvärt.³¹ Detta innebär att ett mindre antal förvaltare i varje region förvaltar en större del av konkurserna - och framförallt de flesta konkurser med mer betydande substans.³² Omvänt handlägger vissa förvaltare endast ett mindre antal konkurser varje år. Trots att många regioner begränsar konkursförvaltarens antalsmässigt uppnås inte någon jämn fördelning mellan förvaltarna där samtliga förvaltare tillförsäkras ett visst antal konkurser varje år.

Det är inte heller *nödvändigt* att försöka tillförsäkra befintliga förvaltare ett visst antal uppdrag per år för att upprätthålla kompetensen i kåren. En konkursförvaltare ska normalt sett vara verksam inom affärsjuridiken. I tider av färre konkurser råder normalt sett högkonjunktur, med motsvarande goda tider för affärsjuridiska uppdrag. Det får anses vara upp till varje enskild näringsutövare att anpassa sin verksamhet efter den rådande marknadssituationen. Det är inte Kronofogdens uppdrag att ansvara för eller understödja detta. De som under en lågkonjunktur specialiserat sig på konkurshantering har under en högkonjunktur möjlighet att upprätthålla sin kompetens även genom andra uppdrag inom det affärsjuridiska området.

Endast en begränsning av kretsen som utgår från tydliga kvalifikationskrav ger varje enskild kandidat en bedömning som uppfyller kraven på saklighet och lika-behandling. Kronofogdens ansvar för konkursförvaltarens utformning och utveckling över tiden bör därför begränsas till att verka för att endast personer med tillräckliga kvalifikationer och en ändamålsenlig kontorsorganisation får uppdrag som konkursförvaltare. I praktiken kommer detta sannolikt också indirekt leda till en antalsmässig begränsning av konkursförvaltarens krets.

³¹ Jämför NJA 2007 s. 471.

³² Jämför SOU 2000:62 - Ny konkurstillsyn s. 163.